

Številka: 010-1/2018/8

Datum: 6. 2. 2018

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Direktorat za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo
gp.mizs@gov.si

Zadeva: Mnenje glede uporabe zasebnih elektronskih naslovov v osnovnih šolah v službene namene

Spoštovani,

V januarju 2018 smo dobili zaprosilo za mnenje, v katerem prosilec pojasnjuje, da so prejeli informacijo¹, da naj učitelji in drugi strokovni delavci (morda celo vsi zaposleni v šolstvu) ne bi smeli za službeno komunikacijo uporabljati storitev zasebnih ponudnikov elektronske pošte (gmail, hotmail ipd.), temveč samo storitev ARNES in sicer iz razloga, ker naj bi le ARNES zagotavljal ustrezno zaščito, drugi pa ne. Kot so dalje pojasnili bi radi vzpostavili zaščiteno komuniciranje, ki bi zagotavljalo izvajanje varstva osebnih podatkov in določil iz Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1) ter drugih predpisov in naj bi izdelali seznam kontaktov vseh zaposlenih - njihovih naslovov elektronske pošte in telefonskih števil, preko katerih bi lahko komunicirali za službene potrebe (te podatke bi zaposleni podali s svojim soglasjem). Službena komunikacija preko elektronske pošte naj bi že potekala, vendar naj bi večina najraje uporabljala gmail.

Na podlagi informacij, ki so nam bile posredovane, smo prosilcu v nadaljevanju na podlagi 7. točke prvega odstavka 49. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07, uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju ZVOP-1) ter 2. člena Zakona o informacijskem pooblaščenca (Uradni list RS, št. 113/05, v nadaljevanju ZInfP) posredovali naše neobvezno mnenje, ki ga povzemamo v nadaljevanju **s prošnjo, da zadevno mnenje oziroma dopis posredujete ravnateljem osnovnih šol.**

* * *

IP uvodoma pojasnjuje, da glede obvezne uporabe določenih ponudnikov storitev elektronske pošte po našem vedenju ne gre za zahtevo, ki bi bila *izrecno* opredeljena na nivoju zakona, so pa nekatere določbe v zvezi s tem opredeljene v Uredbi o upravnem poslovanju (Uradni list RS, št. 20/05 s spremembami in dopolnitvami, v nadaljevanju uredba). Natančneje 72. člen uredbe ureja primerno uporabo elektronske pošte, in sicer določa:

(1) Javni uslužbeni uporabljajo sistem elektronske pošte v službene namene, v skladu z določili informacijske varnostne politike organa. Uporaba v druge namene je dopustna le izjemoma, če ne ogroža varnosti informacijskega sistema upravnega organa, če vplivno ne obremenjuje diskovnih zmogljivosti, če ne zmanjšuje prepustnosti sistema elektronske pošte ali kakorkoli vpliva na zmanjševanje produktivnosti ostalih javnih uslužbencev. O dopustnosti uporabe odloči predstojnik v skladu s pravili informacijske stroke.

(2) Javni uslužbenec ne sme spreminjati nastavitve svojega predala elektronske pošte, razen v primeru nujnih in predpisanih vzdrževalnih del. Za uporabo dodatnih široko razširjenih pripomočkov (kot je npr. replikacija ali kopija poštnih zbirke iz centralnega strežnika na lokalno delovno postajo ali prenosnik, preusmerjanje pošte

¹ V zaprosilu za mnenje ni naveden vir informacije.

na strežnike, ki so vidni v svetovnem spletu, sprejemanje poštnih sporočil na druge poštna naslove), se mora pridobiti posebno dovoljenje oziroma odobritev službe za informatiko organa.

(3) Preusmerjanje službene elektronske pošte ni dovoljeno na zasebne elektronske naslove.

(4) Javni uslužbenci morajo sistem elektronske pošte uporabljati tako, da pri tretjih osebah, ki so prejemniki elektronskih sporočil, ne nastane dvom, ali gre za službeno sporočilo ali za zasebno sporočilo, ki je zgolj poslano s službenega naslova.

Menimo, da gre sicer za odločitev organa, kateri sistem elektronske pošte bo uporabljal - ali bo izbral storitev zasebnega ali javnega sektorja, vsekakor pa mora pri tej odločitvi upoštevati vse vidike, tudi vidik varnosti in zasebnosti. Smiselno bi bilo oceniti, ali je bolj primerno uporabljati storitve slovenske akademsko raziskovalne mreže, kjer se podatki nahajajo na strežnikih v naši državi, kot pa uporabiti storitve in strežnike tujih ponudnikov, ki so izven naše jurisdikcije ter upoštevati vsa tveganja.

IP kot državni organ ne more mimo razkritij E. Snowdena o dostopu obveščevalnih agencij do podatkov na strežnikih ameriških ponudnikov informacijskih storitev, kot so Google, Amazon, Facebook, Microsoft in drugi, zato težko zagovarjamo odločitev, da se zaradi potencialno večje uporabnosti in praktičnosti rešitev, slovenski organi javne uprave ne odločijo za informacijske rešitve, ki jih ponujajo zaupanja vredni ponudniki iz slovenske javne uprave, ki podatke hranijo na naših tleh in so podvrženi nadzoru pristojnih organov Republike Slovenije. Poleg vprašanj **varnosti podatkov** se namreč odpira tudi vprašanje **ustrezne ureditve pogodbene obdelave osebnih podatkov** s tujimi ponudniki in (vsemi) njihovimi podizvajalci (glejte 11. člen ZVOP-1 ter še strožje določbe 28. člena *Splošne Uredbe² (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov)*) ter **iznosa podatkov v tretje države**, ki je posebej urejen in zahteva izpolnitev posebnih obveznosti iz ZVOP-1 (členi ZVOP-1 od 62 do 71).

Prav tako se nam ne zdi primerno – tudi upošteva je uvodoma omenjene določbe 3. odstavka 72. člena Uredbe o upravnem poslovanju, da zaposleni v šolstvu za službene namene primarno oz. v celoti uporabljajo *zasebne* naslove elektronske pošte in menimo, da bi morala organizacija, kot je šola, za službene potrebe vsem zaposlenim zagotoviti dovolj varen **služben predal elektronske pošte**. Zbirka podatkov o elektronskih naslovih in telefonskih številkah zaposlenih pa ni zbirka podatkov na osnovi soglasja (oz. privolitve) zaposlenega, temveč se šteje, da gre za osebne podatke, ki se (lahko) obdelujejo **na podlagi zakonodaje oziroma potrebnosti za izvajanje pogodbe** in sicer na podlagi Zakona o delovnih razmerjih (48. člen ZDR-1) v povezavi z 2. odstavkom 9. člena ZVOP-1 ter so praviloma del zbirke osebnih podatkov o zaposlenih. Zaposleni lahko seveda uporabljajo tudi *zasebne* naslove, a priporočamo, da le za zasebno in ne primarno za službeno komunikacijo. V *ožji* državni upravi zaposleni za službeno korespondenco uporabljamo službene elektronske predale, ki jih zagotavlja Ministrstvo za javno upravo in tudi morebitne preference posameznih zaposlenih, ki bi za službene namene raje uporabljali zasebne naslove, ne morejo pretehtati nad določbami Uredbe o upravnem poslovanju.

V letu 2018 se nam ne zdi sprejemljivo, da vsak učitelj nima svojega službenega elektronskega naslova in menimo, da je mogoče zelo enostavno utemeljiti, da obdelava podatkov v zvezi s tem naslovom ni predmet privolitve zaposlenega, temveč nekaj, kaj je nujno za izvrševanje pravic in obveznosti, ki izhajajo iz delovnega razmerja (2. odstavek 9. člena ZVOP-1 v povezavi z 48. členom ZDR-1).

IP glede na navedeno predlaga, da za **službene naslove elektronske pošte** razmislite o uporabi storitev elektronske pošte slovenskih ponudnikov iz javne uprave, dodelitev naslovov elektronske pošte in obdelava osebnih podatkov, vključno z imenikom tovrstnih naslovov s tem v zvezi pa lahko poteka na podlagi 2. odstavka 9. člena ZVOP-1 v povezavi z 48. členom ZDR-1; privolitev zaposlenih v obdelavo teh podatkov ni

² Več o novem evropskem okviru za varstvo podatkov, ki se prične uporabljati 25.5.2018 najdete na posebni podstrani IP: <https://www.ip-rs.si/zakonodaja/reforma-evropskega-zakonodajnega-okvira-za-varstvo-osebni-podatkov/>

potrebna. Glede morebitne objave kontaktnih podatkov zaposlenih pa vas napotujemo na 2. odstavek 106. člen ZVOP-1, ki določa, da upravljavci osebnih podatkov lahko javnosti posredujejo in javno objavijo osebno ime, naziv ali funkcijo, službeno telefonsko številko in naslov službene elektronske pošte predstojnika in *tistih zaposlenih, katerih delo je pomembno zaradi poslovanja s strankami oziroma uporabniki storitev*, do uveljavitve posebnega zakona, ki bo uredil ta vprašanja³.

Lep pozdrav,

Mojca Prelesnik, univ.dipl.prav.,
informatična pooblaščenka

Poslati:

- naslovniku, po e- pošti;
- v vednost: ARNES, arnes@arnes.si;
- zbirka dokumentarnega gradiva, tu.

³ Zakon tega vprašanja še ni uredil in tudi ni pričakovati, da bo v bližnji prihodnosti uredil to vprašanje.